

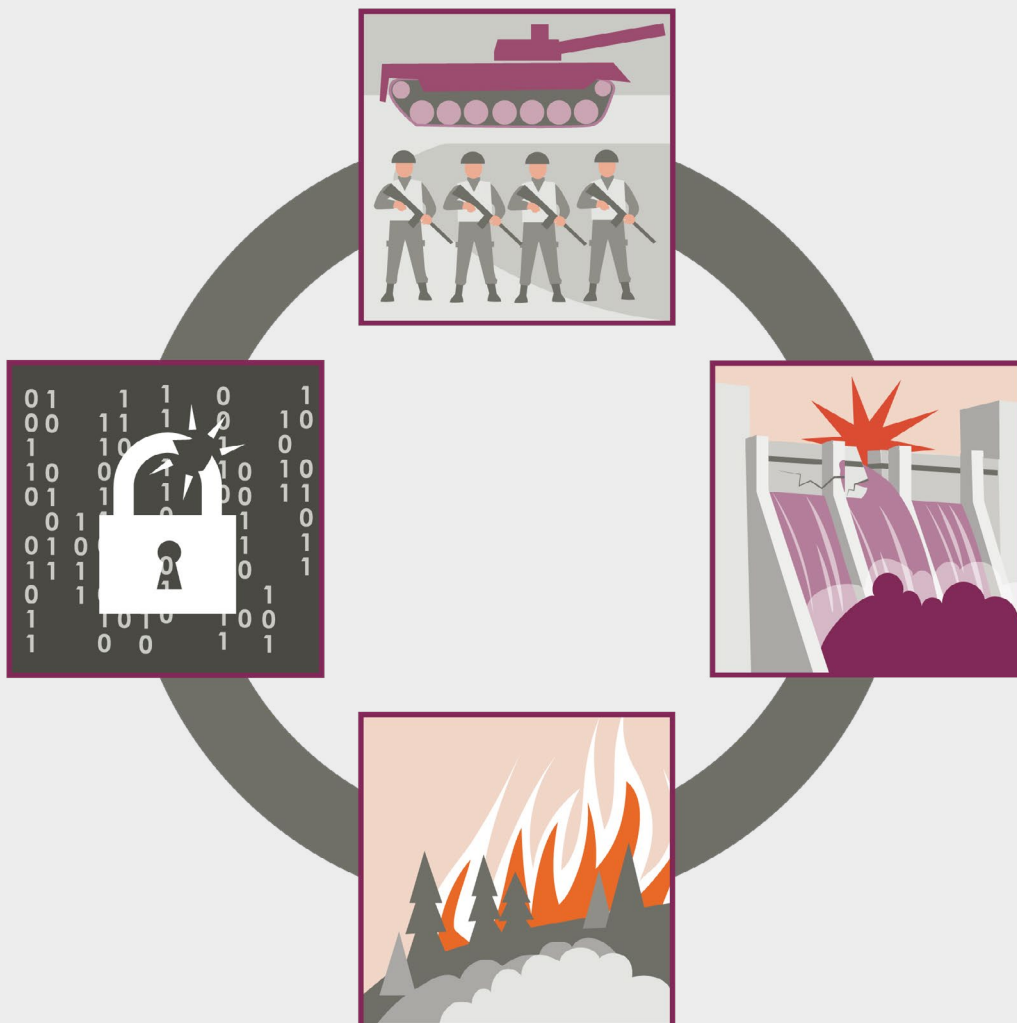

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Öva enkelt!

Systemstödjande seminarieövning 1

Aktörsgemensam inriktning och samordning

**Öva enkelt! Systemstödjande seminarieövning 1
– Aktörsgemensam inriktning och samordning**

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB2234 – september 2023

ISBN: 978-91-7927-419-1

Innehåll

Övningsstöd till organisationer inom svensk krisberedskap	4
Inledning	4
Syfte	4
Förmågor och scenario	5
Utvärdering	5
Begrepp	5
Läsanvisningar	6
Användarinstruktion	7
Förberedelser	7
Tips	9
Understödjande frågor	9
Checklista för genomförande av seminarieövning	11
Grundscenario	12
Förhistoria	12
Ramfakta	14
Operativ rytm	14
Inledning och utveckling	15
Anteckningar för justeringar i scenario	19
Övningsbestämmelser Seminarieövning 1	20
Förslag tidsupplägg	21
Momentbeskrivning 1	22
Momentbeskrivning 2	23
Momentbeskrivning 3	24
Momentbeskrivning 4	25
Momentbeskrivning 5	26
Utvärderingsenkät syfte och mål	27
Utvärderingsrapport	31
Bakgrund	31
Beskrivning av övningen	31
Mål	32
Övningsdeltagare	32
Resultat från övningen	34
Utvecklingsområden och vidare arbete	40
Bilagor	42
Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023	43
Dag 1 väderkarta 07.00	48
Dag 1 väderkarta 13.00	49
Vädervarning	50

Övningsstöd till organisationer inom svensk krisberedskap

Inledning

En aktör bör utbilda och öva sin kris- och krigsorganisation systematiskt enligt en flerårig utbildnings- och övningsplan för att kunna nå förmågehöjning. För att vara väl förberedda i sin roll i händelse av samhällsstörning bör de öva både aktörs-specifikt och aktörsgemensamt. Samverkansövningar på nationell och på regional nivå bör följa den nationella övningsinriktningen för att få så stora samordnings- och synergieffekter som möjligt inom hela beredskapssystemet. Innan planeringen av en övning startar ska det vara klarlagt vem som ansvarar för erfarenhetshanteringen.

De systemstödjande seminarieövningarna är ett verktyg som tar sin utgångspunkt i samverkansövningen SAMÖ 2023 och riktar sig till enskilda aktörer med geografiskt områdesansvar, som kommuner och länsstyrelser samt beredskapsmyndigheter.

Syfte

Syftet med de systemstödjande seminarieövningarna är att möjliggöra för enskilda aktörer att med enkla förberedelser, begränsad resursåtgång och utifrån egna förutsättningar, utvecklas inom nedan nämnda förmågor.

- 1. Aktörsgemensam inriktning och samordning (Seminarieövning 1)**
Mål: Genom samverkan inriktar, samordnar och prioriterar aktörerna gemensamma uppgifter med påverkan på samhällsviktig verksamhet¹.
- 2. Samlade lägesbilder (Seminarieövning 2)**
Mål: Aktörerna skapar och delar samlade lägesbilder. De samlade lägesbilderna analyseras och används för att åstadkomma aktörsgemensamma inriktningar.
- 3. Samordning och prioritering av resurser (Seminarieövning 3)**
Mål: Aktörerna identifierar, prioriterar och fördelar resurser i förhållande till behovet, samt kan ge och ta emot resurser över tid.
- 4. Kommunikation som en integrerad del av samverkan och ledning (Seminarieövning 4)**
Mål: Utifrån händelse och ansvarsområde identifierar aktörerna målgrupper och gemensamt syfte för kommunikationen för att kunna nå ut med samordnade budskap.
- 5. Informationspåverkan (Seminarieövning 5)**
Mål: Aktörerna identifierar och möter informationspåverkan som förekommer inom ramen för övergripande påverkanskampanjer.

1. Samhällsviktig verksamhet definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden och säkerhet.

Förmågor och scenario

De systemstödjande seminarieövningarna utgår från de aktörsgemensamma övningsmålen för SAMÖ 2023, baserade på ett urval av prioriterade förmågor i MBS:s övningsinriktning för perioden 2022–2026².

Genom att inkludera hela scenariot för SAMÖ 2023 i övningsunderlaget ges övningsledaren möjlighet att använda de delar som är relevanta för den egna organisationens genomförande. Scenariot behöver inte användas i sin helhet, utan kan justeras utifrån förutsättningarna för aktuellt genomförande. Detta gäller hela scenariot, det vill säga förhistoria, ramfakta, ramfaktorer och väder.

Varje övning består av ett antal moment, med tillhörande inspel. Sammantaget kan övningsledaren justera scenariot för att passa lokala förhållanden, men ändå behålla inspel och målformuleringar.

Till de systemstödjande övningarna finns även ytterligare ett urval av bilagor och bilder, exempelvis olika regionala vädervarningar, sociala media-inlägg och lägesbilder. Dessa kan väljas ut av övningsledaren för att ytterligare anpassa scenariot efter organisationens förutsättningar.

Utvärdering

I övningsstödet ingår färdiga utvärderingsdokument som med fördel kan kompletteras med egna framtagna utvärderingsmallar. Det medföljer även en mall för utvärderingsrapport som underlag för uppföljning över tid och grund för erfarenhetshanteringen. För att se en utveckling hos organisationen är det viktigt att mallen följs så noga som möjligt.

Begrepp

Övningsledare: Leder och koordinerar övningsplaneringsorganisationen, egen organisations deltagande och genomförande av övningen.

Utvärderingsledare: Har det övergripande ansvaret för att planera och genomföra övningens utvärdering.

2. Övningsinriktning för bevakningsansvariga myndigheter på nationell och regional nivå avseende samverkansövningar under 2022–2026 (MSB 2021–06755).

Moment: Övningens händelser får olika konsekvenser och dessa kallas för moment. En fördjupad beskrivning av händelseförloppets olika faser kallas momentbeskrivningar och ger möjlighet att skapa de situationer som kan vara intressanta för övningen att behandla.

Inspel: De övergripande frågorna som ska diskuteras och som är kopplade till respektive moment.

Utvärdering: Består i att ta reda på och dokumentera hur det går i övningen. Utvärderingen består av två delar, som vägs samman och ligger till grund för den samlade utvärderingen.

Erfarenhetshantering: De åtgärder baserade på övningsutvärderingsresultatet som ligger till grund för verksamhetsutveckling efter avslutad övning.

Läsanvisningar

För fördjupning och konkreta råd, använd MBS:s övningsvägledningar, dvs. grundboken, metodhäften samt Gemensamma grunder för samverkan och ledning. Läsanvisningar finns i användarinstruktionerna och i övningsbestämmelserna.

Användarinstruktion

De systemstödjande seminarieövningarna vänder sig till enskilda aktörer med geografiskt områdesansvar, som kommuner, regioner och länsstyrelser samt beredskapsmyndigheter. Övningarna kan i stora delar användas av andra aktörer som ingår i, eller har nära samarbete inom ramen för beredskapssystemet.

Förberedelser

I förberedelsearbetet ingår att fastställa vilken, eller vilka övningar som passar för era syften och koppla målen mot dessa. Detta görs i uppdragsdialogen med beställaren och där ska det också klargöras hur utvärderingen och erfarenhetshanteringen ska gå till samt vem som är ansvarig för den.

- Behovsanalys (se även Övningsvägledning, *grundbok* kapitel 3 ”Analysera övningsbehovet”).
- Syfte och mål med övningen.
- Scenariotema.
- Resurser.
- Utvärdering och erfarenhetshanteringen efter övning.

De systemstödjande seminarieövningarna levereras med ett grundscenariobaserat på storskaliga väderrelaterade händelser och momenten är en utveckling av detta. Till detta finns ett urval av bilagor och bilder som kan användas för att ytterligare passa de lokala förutsättningarna. Om scenariot justeras används fortfarande angivet syfte, mål samt inspel och understödjande frågor. Dessa kan dock behöva anpassas till det justerade scenariot. Den tidsåtgång som anges i övningsbestämmelserna är cirkatider och beror på eventuella justeringar i scenariot samt på övningsvanan hos övande och övningsledaren.

Övningsledaren ansvarar för att till exempel bjuda in deltagare, boka lokal eller fika med mera, fatta beslut om övningen ska dokumenteras och av vem. Lokalen behöver kontrolleras, t.ex. bestämma var övningsledaren ska befinna sig under genomförandet så att denne syns och hörs.

Inspelen som är kopplade till varje moment utgörs av ett antal frågor som övningsledaren förmedlar till de övande och låter dem diskutera. Uteblir diskussionen, eller om övningsledaren vill fördjupa och ”spetsa till” diskussionerna, finns ett antal understödjande frågor som med fördel kan användas som stöd och kompletteras vid behov.

Det viktigaste i all övningsverksamhet är utvärderingen och erfarenhetshandlingen. Före övningen ska beställaren och genomföraren vara helt överens om vad som är syftet med utvärderingen, hur den ska levereras, vem som är mottagare och hur erfarenhetshandlingen och eventuella förändringar ska implementeras i organisationen. Utvärderingsledaren bistår övningsledaren under genomförandet samt leder utvärderingen och erfarenhetshandlingen, där övningsledaren biträder. Som stöd för utvärderingsarbetet medföljer mallar för utvärdering med ett antal frågeställningar. Det finns även utrymme att fylla på med egna utvärderingsfrågor utifrån eventuella egna delsyften och delmål. Det medföljer även en mall för utvärderingsrapport som hjälp för att skapa en systematik i övningsutvärderingen. För att underlätta jämförelser bör den medskickade mallen användas för utvärderingsrapporten. De lästips som hänvisas till nedan kan användas som stöd till bedömningskriterier i den efterföljande utvärderingen.

Läsanvisningar:

Övningsvägledning

Metodhäfte – Seminarieövning kapitel 6 "Scenario", kapitel 7 "Genomförande" samt kapitel 8 "Utvärdering av övning" (MSB750).

Övningsvägledning

Metodhäfte – Utvärdering av övning (MSB1028), samt *Utvärdera mera!*
– ett metodstöd för utvärdering av övningar i form av e-lärande.

Tips

- Understödjande frågor används utifrån deltagarnas kunskapsgrad.
- Dokumentationsmodell ska vara vald innan övningen börjar.
- Övningsledaren avgör inspelsformat (tal, e-post, bilder med mera).
- Kom ihåg att avsätta tid för återställande av övningslokalen.
- Övningsledaren äger tiden under dagen och är den som medger eventuella förändringar.

Understödjande frågor

De understödjande frågorna riktar sig främst till övningsledaren och ska fungera som stöd för att driva aktörernas diskussioner mot målen, om inte inspelen räcker eller om fördjupning behöver ske. De understödjande frågorna är generella och gjorda för att passa samtliga fem seminarieövningar.

- Räcker informationen för att bestämma ert agerande utifrån ert uppdrag?
- Vilka funktioner/kompetenser behöver vara aktiva redan från start i er hantering av händelsen?
- Vilken person/funktion beslutar om inriktningen av er verksamhet?
- Vilka aktörer behöver ni kontakta?
- Saknar ni någon information? Vem kan tänkas ha den i så fall?

Följdfrågor angående information

- Vem förväntas eller bör kontakta er?
- Har ni verktyg för denna samverkan idag – radiokommunikation för effektiv ledning (Rakel), webbaserat informationssystem (WIS) eller dylikt?
- Finns det behov av en samverkanskonferens?
- Vem är ansvarig för att samverkan sker?
- Hur och när sker denna samverkan?
- Hur kommer man i kontakt med er organisation efter kontorstid? (Finns det någon kontaktperson t.ex. TiB eller motsvarande)?
- Det är viktigt att olika roller och ansvar tas upp samt vilka juridiska mandat som ligger till grund för olika beslut. Vilken aktör har mandat att agera i händelsen?
- Vem ska ha helhetsbilden av samhällsstörningen?
- Vilken kunskap och information har vår organisation som är viktig för andra att känna till och som är viktigt för andra aktörers beslutsfattande?
- Hur identifierar vi denna kunskap/information och hur delar vi med oss?
- Vem ska rapportera vad?
- Finns det en systematiserad omvärldsbevakning inom organisationen?

- Hur kommuniceras eventuellt fattade beslut? Behöver andra aktörer involveras innan beslut tas?
- Finns det tillräckligt lagstöd för det vid gör (Stäm av detta kontinuerligt)?
- Vem har den samlade lägesbilden?
- Svarta svanar (Det man inte räknar med, det oförutsägbara)?
- Ser ni att någon grupp drabbas särskilt i den här händelsen?
- När och hur aktiveras inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)?
- Har områdesansvarig länsstyrelse/ sektorsmyndighet en aktiv eller passiv roll just nu? Vad kan de hjälpa till med?

Kommunikation

Om det finns kommunikatörer med bland de övande, ska man rikta frågeställningen mot att undvika/avvärja en möjlig förtroendekris.

- Hur kommer kommunikationssamverkan igång?
- Vem är ansvarig för att den kommer igång?
- Hur kommer aktörer i kontakt med kommunikatörer från olika organisationer efter kontorstid?
- Hur kommunicerar ni situationen med allmänheten?
- Hur kommunicerar ni situationen med myndigheter?
- Hur kommunicerar ni situationen internt?
- Kommunikation mellan myndigheter är i vissa fall bra upparbetad, men hur får man privata aktörer och branschorganisationer med på spåret?

Checklista för genomförande av seminarieövning

Checklista för genomförande av seminarieövning

Genomför en uppdragsdialog med beställaren av övningen, klargör hur erfarenheterna ska omhändertas.

Fastställ syfte och mål genom bearbetning av övningsbestämmelserna.

Förankra övningsbestämmelserna hos ledningen och den övande gruppen.

Boka övningslokal med nödvändig utrustning.

Boka och bjud in övande samt övriga deltagare till övningen.

Boka ett startmöte med planeringsdeltagare och utvärderingsledning.

Justera scenariot efter egna förutsättningar och behov.

Justera eventuella kartbilder utifrån aktuell geografisk utgångspunkt.

Förbered presentationsmaterial och andra dokument.

Förbered utvärdering (med utvärderingsledaren).

Förbered övningslokal och andra praktiska detaljer.

Kontrollera och förbered mat, dryck och förbrukningsmaterial.

Genomför övningen.

Skriv utvärderingsrapport (utvärderingsledaren är ansvarig).

Ta fram handlingsplan.

Följ upp erfarenhetshanteringen.

Grundscenario

Förhistoria

Höga flöden

Vintern 2022/23 har präglats av rika snöfall längs med hela fjällkedjan. Snösmältningen började oväntat tidigt i söder, och i den norra delen av landet syns nu början till de högsta flödena i mannaminne. I början på april är vattenståndet mycket högt i sjöar och vattendrag från södra Sverige och hela vägen upp till Torne älv. Trots att åtgärder har satts in är dammarna fyllda till bristningsgränsen. Läget är särskilt besvärligt i Dalarna där ett nätverk av tusentals mindre dammar gör att dammbrott skulle kunna få dominoeffekter. I Värmland och Dalsland har det regnat i nära en månad. Karlstad är översvämmat och avstängda broar hänvisar trafiken närmare en halvmil norrut till orten Skåre. Även i Göta älv är flödena ovanligt höga. Stiger vattnet ytterligare kan det få påverkan på båttrafiken från Göteborgs hamn till inlandshamnarna i Vänern. På grund av det ansträngda läget i stora delar av landet, så har MSB beslutat att fördela ut ett antal förstärkningsresurser från de nationella lagren.

Väder

Kraftiga regnväder har dragit in över Västkusten och snabbt fyllt på de vattendrag och dammar som redan var hårt påfrestade av snösmältningen. Flera färjeleder längs med Västkusten kan inte trafikeras på grund av det hårda vädret. Lågtryck får samtidigt havsnivån att stiga snabbt i Skåne och Halland. Även uppåt Dalafjällen har regnet fallit i stora mängder de senaste veckorna. SMHI ringer länsstyrelsen i Skåne under natten mot den 12 april och varnar för att det lågtryck som är på väg in kan bli betydligt allvarligare än vad det initialt såg ut som. Ovädret slår mot Skåne tidigt på morgonen, med mycket hårda vindar och regn. Irritation väcks mot SMHI för den sena varningen och det märks ett eskalerande missnöje mot SMHI i opinionen.

Infrastruktur

Trafikverket har utfört kontroller av vägbankar, järnvägsbankar och dammar som har visat på mycket varierande resultat. Vissa, ibland hårt trafikerade vägsträckor befaras ha risk att ge vika som en effekt av de mättade markerna och kan behöva stängas av tills läget förbättras. Oron för större ras och skred på olika håll i Sverige växer. I södra och mellersta delarna av landet har temperaturen pendlat ovanligt mycket under vårvintern, vilket har lett till frostsprängning och hårt slitage på vägbanor.

Industri, skogs- och jordbruk

Översvämningar på olika håll innebär risk för läckage av farliga ämnen och förorening av vattentäkter. Det ihärdiga regnandet har även ställt åkrar under vatten och lett till stora svårigheter att bruka jorden p.g.a. dålig bärighet. Påverkan är särskilt stor i delar av Götaland. Även skogsbruket har svårt att komma fram med maskiner i de mättade markerna. Utöver väderläget påverkas jordbruket fortfarande av följderna av Rysslands invasion av Ukraina.

El och mobiltelefoni

Det hårda vädret i kombination med dålig bärighet i marken har gett störningar på mobiltelefoni som är svåra att reparera löpande. Mobilnätet upplevs som svajigt på olika håll i landet, och irritationen över att inte mobiltjänsterna är pålitliga i vardagen växer. Folk i glesbygd är särskilt oroliga för att inte kunna larma om de behöver hjälp. På grund av de stora störningarna i den elektroniska infrastrukturen finns oro för robustheten i samhällsviktiga, digitala tjänster.

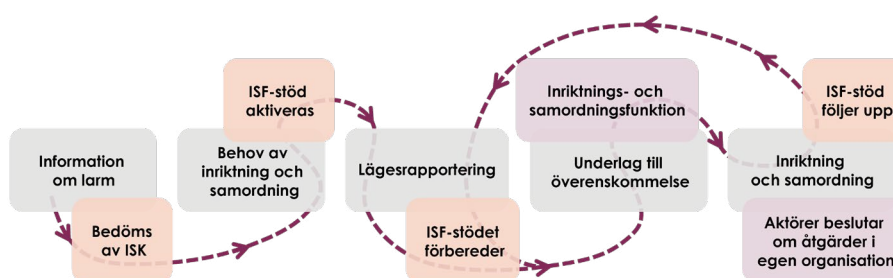
Kommunikation: säkerhet och påverkan

Enligt en ny rapport från Riksrevisionen finns brister i informationssäkerheten i myndighetsutövning kopplat till hemarbete under pandemin. MSB och tillsynsmyndigheterna; Energimyndigheten, Finansinspektionen, IVO, Livsmedelsverket, PTS och Transportstyrelsen väntas få ökade anslag för att stärka tillsynen. Kommunerna rasar mot Försvarsmakten när deras begäran om förstärkningsresurser avslås med hänvisning till omvärldsläget och därtill pågående övningsverksamhet. Husägare i särskilt drabbade delar av Sverige sliter hårt med att hålla vattnet borta från källare och är i sin tur kritiska mot räddningstjänsten. 112 överöses av samtal. Flera experter har uttalat sig i media om extremväder som det nya normala. Kritik riktas mot försäkringsbranschen för vad som upplevs som överdrivna höjningar av försäkringspremier. Frågan om hur samhället kan öka sin motståndskraft vid sådana här händelser har diskuterats i en tv-sänd partiledardebatt. En granskning gjord av Sveriges radio visar att stora brister i den svenska krisberedskapen kvarstår trots den omorganisering som skulle ge förbättringar från den 1 oktober 2022. Detta slås upp stort i media både på lokal nivå och på riksplanet.

Ramfakta

- Förhållningssätt till verkliga omständigheter som pandemiläge och sanktioner mot Ryssland etc. är att övningsscenarioet strävar efter att ligga så nära verkligheten som möjligt.
- Händelseutvecklingen i övningen förläggs i tid till den 12-13 april, eftersom det skapar osäkerhet kring transfereringar, ger höga flöden i älvar och vattendrag då vårfloden påverkar stora delar av landet, samt ger en svårare trafiksituation då många människor fortfarande är på påskledighet.
- Situationen har varit ansträngd en längre tid, med anledning av väderläget. Krisledning och staber vid myndigheter och andra verksamheter har varit aktiva i varierande utsträckning under de senaste veckorna. Protokoll från senast genomförda inriktnings- och -samordningsfunktion samt aktuell nationell lägesbild finns tillgängliga vid övningsstart.

Operativ rytm

Inledning och utveckling

Väder

Inledning

- SMHI utfärdar på förmiddagen en orange varning för skyfallsliknande regn i Stockholmsregionen.
- Regnet som kommer till Stockholm för även med sig åska och hagel. Vädret innebär att elen slås ut, telefonin störs och åkermark, liksom tunnelbanan översvämmas. Hagelskurarna drabbar även delar av Östergötland där det får svår påverkan på grödor.
- SMHI utfärdar på kvällen vädervarning för storm, lågtryck, västvindar, högt vattenstånd och kraftigt regn i Västsverige, Dalarna och Örebro.

Utveckling

- Stormen från gårdagens vädervarning slår till med lågtryck, västvindar, högt vattenstånd och kraftigt regn i Västsverige, Dalarna och Örebro.

Höga flöden

Inledning

- Ökad påfrestning för flera dammar i Dalarnas och Örebro län. Länsstyrelserna upprättar stab och samverkar med lokala och regionala aktörer enligt rutin, då händelsen är mer allvarlig än en ”vanlig” vårflod.
- Älvgrupper samverkar kring hot om dammbrott som kan påverka Dalarna, Örebro och Värmland. Översvämningar i vattendrag samt evakuering av mindre ort, Dalarna/Örebro.
- Kyrkor och kyrkogårdar i Ervalla, Malung och Arboga översvämmas och behov av evakuering uppstår. Leder även till medial uppmärksamhet.
- En kemikaliefabrik i lilla Edet riskerar att påverkas av de höga flödena och ett ras skulle kunna innebära att kemikalier läcker ut i Göta älv.
- Vattnet stiger snabbt i Fattighusån/Gullbergsån i centrala Göteborg.
- Översvämningar, ras och skred i Stockholm drabbar både villaområden och en industripark.

Utveckling

- När regnet drar vidare sjunker vattnet snabbt undan i Göteborgsområdet. Skred och ras inträffar som kraftigt påverkar vägförbindelser till och från hamnen. Prioritering av transporter behövs. Risk att Göteborgs hamn får omlokalisera anlöpning, t.ex. Amsterdam/Rotterdam.
- Kraftig påverkan för bil- och kollektivtrafiken i storstadsregionerna och lokalt i viadukter och på broar.
- Göteborgsområdet upplever tillbakagång av vattnet. Ett flertal ras inträffar i länet, bland annat Lilla Edet, Älvängen etc. Raset i Älvängen innebär bland annat att dricksvattnet hotas på några veckors sikt.
- I framför allt Örebro drabbas många husägare av översvämningar och ringer räddningstjänsten i stor omfattning med anledning av personsador och materiella skador. Översvämningar även i Hallsberg och i Hjälmaran och flera andra vattendrag.

Infrastruktur och transporter

Inledning

- En väg nära Falun rasar och stängs av.
- Regn och blåst ger stopp i tågtrafiken i flera delar av landet, samt svår påverkan för vägtransporter, främst längs med Västkusten där trafiken behöver ledas om norr om Göteborg.
- Ett avloppsrör går sönder vilket riskerar att göra dricksvattnet till norra Stockholms län otjänligt. Kokningsrekommendationer utfärdas.
- I Dalarna och Örebro faller träd över vägarna och gör det svårt/omöjligt för Livsmedelsverket att leverera prover till Uppsala.
- Rangerbangården i Hallsberg översvämmas vilket ger kraftig påverkan på tågtransporter. Den raserade infrastrukturen påverkar både distribution och produktion av livsmedel.

Utveckling

- Vattnet i Göta älv stiger vilket leder till översvämningar i centrala Göteborg och lamslår transporterna utefter älven. Tingstadstunneln vattenfylls, liksom hamnområdet, stationsområdet, Nordstan, kyrkans kansli i "läppstiftet", kyrkor, Stampens kyrkogård, skatteverkets kontor etc.
- En gård vid Göta älv med misstanke om mul- och klövsjuka behöver evakueras.
- En fabrik i området som tillverkar kemikalier till reningsverk är påverkad. Risk att dricksvatten inte kommer att kunna renas i tillräcklig omfattning på ett par veckors sikt.
- Postgången lider av svåra störningar på grund av den stora påverkan på infrastrukturen i hela landet.

Jord- och skogsbruk

Inledning

- Odlad mark ställs under vatten av de kraftiga regnen som rör sig vidare åt nordost och når Örebro och Stockholms län.
- Ett längre strömavbrott inträffar i ett slakteri i Östergötland.
- Från Örebro rapporteras om översvämmad jordbruksmark i Tysslinge och Kvismaren, fara för smitta från gamla mjältbrandsgravar.
- Höga flöden, särskilt i Västsverige medför avrinning av stallgödsel i vattendrag.

Utveckling

- Halland, Östergötland och Skåne drabbas av nedsatta skördar med försämrad kvalitet.
- Raset vid Älvängen riskerar att leda till smittutbrott av olika slag, främst i djurbesättningar, men också i befolkningen, då kontaminerat vatten kan leda till hög sjukfrånvaro med personalbrist som följd. Evakuering behövs.

El och mobiltelefoni

Inledning

- I Örebro slår översvämningarna ut ett ställverk vilket leder till ett större elavbrott. I samband med detta upptäcks att reservbatterier saknas vid ett stort antal basstationer.
- I Stockholm översvämmas tunnelbanan i Gamla stan och på Rådmanngatan, vilket i kombination med kraftiga vindar och åska leder till stora störningar på elnätet. Elen går på Stockholms centralstation, vilket stoppar tågtrafiken både lokalt och nationellt.
- I Västsverige förekommer svåra störningar på telefonin i bland annat Stenungssund och Älvängens industriområde.

Utveckling

- Svåra störningar på telefonin, konsekvenserna inkluderar behov av reparationer och komponenter (prioritering), krisroaming-SIM-kort, behov av alternativa kontaktvägar för allt från myndigheters samordning till djurägare som inte får tag på veterinärer.
- Internetuppkopplingen funkar där det finns el, men mobiltelefonin dras med störningar av och till i olika delar av landet. Behov av det nationella kommunikationssystemet för samverkan och ledning, Rakel, uppstår på drabbade platser och diskuteras brett. MSB håller samverkanskonferens och håller inriktnings- och samordningsfunktion över Rakel.
- Större strömavbrott drabbar flera stadsdelar i Göteborg.

Kommunikation: säkerhet och påverkan

Inledning

- Informationspåverkanskampanj mot SMHI gör att tillförlitligheten i prognoserna ifrågasätts.
- Mediedebatten om extremvädret har fått alltmer näring och rasar nu mellan ytterligheterna: så kallade klimatförnekare och alarmister. Uppseglande förtroendekris mellan allmänhet och myndigheter.
- Missnöjet mullrar i sociala medier och många kritiserar myndigheter som inte går att nå och bristen på hjälp och information till privatpersoner.
- Ilska mot Räddningstjänst för att de inte kommer och hjälper privatpersoner. Finns inga resurser att tillgå från MSB och kommunerna?
- Krav på att sätta in Försvarmakten för att undsätta folk.
- Delar av mobilnätet drabbas av kraftiga störningar.

Utveckling

- Användande av alternativa kommunikationskanaler blir nödvändigt.
- Många som ringer om allt ifrån personskador till att de önskar information om väder, dricksvatten etc. leder till extremt tryck på 112, med svarstider på flera minuter i perioder.
- Stort kommunikationsbehov om fastighetsägares eget ansvar. Ekonomiska konsekvenser – högre försäkringspremier på sikt.
- Problem med personalförsörjning inom nyckelfunktioner p.g.a. utmattning efter långvarig krishantering.
- Rykten florerar om att uppgifterna om infrastrukturstörningarna i själva verket är kraftigt överdrivna för att myndigheterna vill avskräcka folk från att gå ut. Bemötandet är resurskrävande.
- Protester fortsätter sprida sig till fler delar av landet. Kritikerna har formerat sig i olika Facebookgrupper där desinformation sprids snabbt.
- Risk för växande antal deltagare vid protestaktioner över tid, ökat missnöje och minskat myndighetsförtroende.

Läsanvisning:

Metodhäfte – Seminarieövning kapitel 6 "Scenario" (MSB750).

Anteckningar för justeringar i scenario

Övningsbestämmelser

Seminarieövning 1

– Aktörsgemensam inriktning och samordning

Övningens namn:

Datum och tid för övningens genomförande:

Syfte: Utveckla förmågan till samverkan och ledning samt prioritering av resurser och kommunikation hos myndigheter och aktörer i beredskapssystemet i samband med hantering av svåra samhällsstörningar/storskaliga väderrelaterade händelser. Övningen ska dessutom tydliggöra rollfördelning och mandat vid prioritering av räddningsinsatser.

Mål: Aktörerna ska ha kunskap om den egna organisationens ordinarie uppgifter samt vilka samhällsviktiga verksamheter de själva ansvarar för och vilka samhällsviktiga verksamheter som finns inom det geografiska området/sectorn de verkar i.

Målbeskrivningar för moment ingående i seminarieövning 1:

1. Deltagande aktörer har förmåga att identifiera gemensamma uppgifter i syfte att minimera skada på samhällets skyddsvärden.
2. Deltagande aktörer har förmåga att inrikta, samordna och prioritera gemensamma uppgifter.
3. Deltagande aktörer har förmåga att agera i enlighet med de olika roller som det geografiska områdesansvaret innebär.
4. Deltagande aktörer har förmåga att samverka löpande på olika nivåer för att uppnå samordning i hela kedjan.
5. Deltagande aktörer har förmåga att hålla/delta i nationella inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF:er) med olika samverkansmedel och därefter distribuera resultatet.

Målgrupp: Personal som ingår i beredskapssystemet.

Förkunskaper:

- Grundläggande kännedom om egen organisation och dess roll i beredskapssystemet.
- Gemensamma grunder för samverkan och ledning (MSB777).
- Aktörsgemensamma former för inriktning och samordning vid samhällsstörningar (MSB1031).

Format: Seminarieövning.

Övningsledning: Övningsledare, utvärderingsledare.

Tid för förberedelse: 60–120 min.

Tid för genomförande: 5 x 45 min.

Tid för utvärdering: 60 min.

Logistik: Se checklista.

Övningslokal: Lektionssal eller motsvarande.

Övningsmateriel: Organisationens planverk för samhällsstörningar.

Läsanvisning

Fördjupning övningsledning:

- **Övningsvägledning**, *Grundbok – introduktion till och grunder i övningsplanering* (MSB602).
- **Övningsvägledning**, *Metodhäfte Seminarieövning* (MSB750).
- **Övningsvägledning**, *Metodhäfte Utvärdering av övning* (MSB1028).

Fördjupning deltagare:

- Gemensamma grunder för samverkan och ledning (MSB777).
- Aktörsgemensamma former för inriktning och samordning vid samhällsstörningar (MSB1031).

Förslag tidsupplägg

Tid	Innehåll	Anmärkningar
09:00–09:05	Gå igenom övningsbestämmelserna	ÖL leder genomgången
09:05–09:50	Moment 1	Momentbeskrivning 1 UL dokumenterar
09:50–10:00	Paus	
10:00–10:45	Moment 2	Momentbeskrivning 2 UL dokumenterar
10:45–11:30	Moment 3	Momentbeskrivning 3 UL dokumenterar
11:30–12:30	Tid för lunch	
12:30–13:15	Moment 4	Momentbeskrivning 4 UL dokumenterar
13:15–14:00	Moment 5	Momentbeskrivning 5 UL dokumenterar
14:00–14:15	Paus	
14:15–15:15	Utvärdering och erfarenhetshantering	UL ansvarar

Momentbeskrivning 1

Syfte

Aktörerna ska utveckla förmåga att identifiera gemensamma uppgifter i syfte att minimera skada på samhällets skyddsvärden³.

Mål

Aktörerna har förmåga att identifiera gemensamma uppgifter och samverkansbehov för att komma fram till vilka verksamheter som ska prioriteras, i syfte att minimera skadan på samhällets skyddsvärden.

Tidsförhållanden

Presentera uppgiften: 5 min.

Arbeta utifrån inspel 1–4: 20 min.

Redovisa svaret: 20 min.

Total tid för momentet: ca 45 min.

Aktörer

Samtliga deltagande aktörer.

Inspel

- 1.1. Vilka är era huvudsakliga uppgifter i denna händelse?
- 1.2. Hur är dessa kopplade till samhällsviktig verksamhet?
- 1.3. Vilka aktörer behöver ni samverka med?
- 1.4. Vilka är era gemensamma uppgifter?

Moment

Bilaga ”Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 07.00”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 13.00”

3. Samhällets skyddsvärden: 1) Människors liv och hälsa 2) Samhällets funktionalitet 3) Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter 4) Miljö och ekonomiska värden 5) Nationell suveränitet.

Momentbeskrivning 2

Syfte

Aktörerna ska utveckla förmåga att inrikta, samordna och prioritera gemensamma uppgifter.

Mål

Aktörerna har förmåga att utifrån sina uppgifter identifiera vilka regelverk som gäller dem och kan användas i lösande av de gemensamma prioriterade uppgifterna.

Tidsförhållanden

Presentera uppgiften: 5 min.

Arbeta utifrån inspel 1–5: 20 min.

Redovisa svaret: 20 min.

Total tid för momentet: ca 45 min.

Aktörer

Samtliga deltagande aktörer.

Inspel

- 2.1. Identifiera vilka regelverk som gäller för er i den aktuella händelsen.
- 2.2. Utifrån era roller och uppgifter i händelsen, vad har ni ansvar för att samordna?
- 2.3. Är det någon annan aktör som kan samordna er? Om ja, vem och varför?
- 2.4. Utifrån ett samordningsansvar, är det någonting ni behöver prioritera?
- 2.5. Vad har ni för resurskritiska förmågor och materiel i relation till händelsen? (Ex. tekniska system, särskild kompetens, fordon).

Moment

Bilaga ”Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 07.00”

Momentbeskrivning 3

Syfte

Aktörerna utvecklar förmåga att agera i enlighet med sina olika roller och uppgifter som det geografiska/sektoriella områdesansvaret innebär.

Mål

Aktörerna har kunskap om arbetssätt enligt gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. De har förmåga att agera i enlighet med de olika roller som det geografiska/sektoriella områdesansvaret innebär.

Tidsförhållanden

Presentera uppgiften: 5 min.

Arbeta utifrån inspel 3.1 A–C: 20 min.

Redovisa svaret: 20 min.

Total tid för momentet: ca 45 min.

Aktörer

Samtliga deltagande aktörer.

Inspel

3.1. Diskutera följande alternativ utifrån er organisation:

- a. Händelser sker inom ert ansvarsområde eller geografiska områdesansvar.
- b. Händelser inträffar mellan två geografiska områden, varav ett område är ert alt. flera aktörer har ansvar, men avgränsningar i ansvarsområdet är oklara.
- c. Händelser som inte inträffar inom ert ansvarsområde eller geografiska områdesansvar men vars konsekvenser ni drabbas av.

Moment

Bilaga ”Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 07.00”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 13.00”

Bilaga ”Vädervarning” (kan bytas ut mot eget geografiskt område)

Momentbeskrivning 4

Syfte

Deltagande aktörer har förmåga att samverka löpande på olika nivåer för att uppnå samordning i hela kedjan.

Mål

Aktörerna har utifrån geografiskt områdesansvar/egna ansvarsområden förmåga att inrikta och samordna beslut och prioriteringar enligt egna rutiner.

Tidsförhållanden

Presentera uppgiften: 5 min.

Arbeta utifrån inspel 1–5: 20 min.

Redovisa svaret: 20 min.

Total tid för momentet: ca 45 min.

Aktörer

Samtliga deltagande aktörer.

Inspel

- 4.1. Beskriv era rutiner för samverkan inom sektorn alt geografiska området.
- 4.2. Om det inte finns rutiner kring samverkan, hur gör ni då?
- 4.3. Om de geografiska områdena är otydliga alt. ansvar återfinns i flera sektorer, vem ansvarar för samverkan?
- 4.4. Hur kan samverkan ske? (tekniska system, samverkansperson...)
- 4.5. Hur sker prioriteringar enligt era rutiner och vem beslutar kring dessa?

Moment

Bilaga ”Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 07.00”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 13.00”

Bilaga ”Vädervarning” (kan bytas ut mot eget geografiskt område)

Momentbeskrivning 5

Syfte

Aktörerna utvecklar förmåga att hålla/delta i nationella/regionala inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF) med olika sambandsmedel och därefter distribuera resultatet. (Prioriteringsfrågan är även central för företagens roll i försörjningsberedskapen.)

Mål

Aktörerna har förmåga att delta i nationella eller regionala inriktnings- och samordningsfunktioner, eller motsvarande, med olika sambandsmedel och därefter kunna distribuera resultatet.

Tidsförhållanden

Presentera uppgiften: 5 min.

Arbeta utifrån inspel 1–5: 20 min.

Redovisa svaret: 20 min.

Total tid för momentet: ca 45 min.

Aktörer

Samtliga deltagande aktörer.

Inspel

- 5.1. Vad behöver ni förbereda inför en nationell/regional ISF?
- 5.2. Vilken förberedelsestid behöver ni innan deltagande?
- 5.3. Hur kan en lägesbild användas som underlag för information?
- 5.4. Hur inkluderas näringslivet i hanteringen av händelsen?
- 5.5. Vem har mandat att göra prioriteringar för näringslivet utifrån händelsen?

Moment

Bilaga ”Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 07.00”

Bilaga ”Dag 1 väderkarta 13.00”

Bilaga ”Vädervarning” (kan bytas ut mot eget geografiskt område)

Utvärderingsenkät syfte och mål

Denna utvärderingsenkät syftar till att de övande ska självskatta i vilken utsträckning aktören har uppfyllt fastställt syfte och mål. Organisationen kan vid behov göra förändringar i utvärderingsenkäten. Utvärderingsenkäten delas ut till de övande i samband med övningens utvärdering och ligger till grund för resultatets analys och för utvärderingsrapporten.

Namn:

Organisation/Funktion:

Fråga 1:

I vilken utsträckning har er organisation kunskap om samverkande organisationers ansvar, uppgifter och mandat?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 2:

I vilken utsträckning har er organisation kunskap om de regelverk som ska användas?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 3:

I vilken utsträckning finns det utvecklingspotential avseende de rutiner som kan tillämpas?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 4:

I vilken utsträckning känner er organisation till vilka gemensamma uppgifter aktörerna har att utföra tillsammans?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 5:

I vilken utsträckning har ni kunskap om processen för prioritering av gemensamma uppgifter?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 6:

I vilken utsträckning finns det utvecklingspotential avseende rutinerna för prioriteringar?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 7:

I vilken utsträckning känner er organisation till vilka av era uppgifter som är kopplade till samhällsviktig verksamhet?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Fråga 8:

I vilken utsträckning är rutinerna för samverkan tydliga och lättfattliga?

Mycket stor utsträckning

Stor utsträckning

Liten utsträckning

Inte alls

Motivera:

Utvärderingsrapport

Rapport för stödjandeseminarieövning med fokus på aktörsgemensam inriktning och samordning

Organisation:

Datum:

Datum för övningens genomförande:

Bakgrund

Om organisationen brister i sin förmåga att lämna underlag till den aktörsgemensamma inriktningen och samordningen, blir det svårt att fatta gemensamma beslut och skapa en samlad lägesbild. Den aktörsgemensamma inriktningen och samordningen är ett stöd för att aktörer ska kunna vidta rätt åtgärder.

Beskrivning av övningen

Format: Seminarieövningen med fokus på framställandet av aktörsgemensam inriktning och samordning genomfördes genom samtal och diskussion.

Syfte: Utveckla förmågan till samverkan och ledning samt prioritering av resurser och kommunikation hos myndigheter och aktörer i beredskapssystemet i samband med hantering av svåra samhällsstörningar/storskaliga väderrelaterade händelser. Övningen ska dessutom tydliggöra rollfördelning och mandat vid prioritering av räddningsinsatser.

Metod: Utifrån följande mål (se nästa sida) skapades ett antal inspel och discussionsfrågor som möjliggjorde för deltagarna att genom diskussion och analyser nå de uppsatta målen för övningen. Diskussionen leddes av en övningsledare som hade inspel och understödande frågor till sin hjälp för att lotsa deltagarna mot målen. Förloppet observerades och dokumenterades av utvärderingsledaren. Detta tillsammans med utvärderingsprotokoll ligger till grund för denna rapport.

Mål

1. Deltagande aktörer har förmåga att identifiera gemensamma uppgifter i syfte att minimera skada på samhällets skyddsvärden.
2. Deltagande aktörer har förmåga att inrikta, samordna och prioritera gemensamma uppgifter.
3. Deltagande aktörer har förmåga att agera i enlighet med de olika roller som det geografiska områdesansvaret innebär.
4. Deltagande aktörer har förmåga att samverka löpande på olika nivåer för att uppnå samordning i hela kedjan.
5. Deltagande aktörer har förmåga att hålla/delta i nationella Inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF) med olika samverkansmedel och därefter distribuera resultatet.

Övningsdeltagare

Övningsansvarig fyller i namn och roll i krisorganisationen i nedanstående tabell.

Roll	Namn

Övningens syfte, mål och utvärderingsmetod

Övningsvarig anpassar målformuleringen utifrån fastställd förmågegrad
Mycket stor utsträckning, Stor utsträckning, Liten utsträckning och Inte alls.

Syfte

Utveckla förmågan till samverkan och ledning samt prioritering av resurser och kommunikation hos myndigheter och aktörer i beredskapssystemet i samband med hantering av svåra samhällsstörningar/storskaliga väderrelaterade händelser. Övningen ska dessutom tydliggöra rollfördelning och mandat vid prioritering av räddningsinsatser.

Mål

1. Deltagande aktörer har förmåga att identifiera gemensamma uppgifter i syfte att minimera skada på samhällets skyddsvärden.
2. Deltagande aktörer har förmåga att inrikta, samordna och prioritera gemensamma uppgifter.
3. Deltagande aktörer har förmåga att agera i enlighet med de olika roller som det geografiska områdesansvaret innebär.
4. Deltagande aktörer har förmåga att samverka löpande på olika nivåer för att uppnå samordning i hela kedjan.
5. Deltagande aktörer har förmåga att hålla/delta i nationella Inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF) med olika samverkansmedel och därefter distribuera resultatet.

Utvärderingsmetod

Utvärderingen bestod i att ta reda på och dokumentera hur det gick i övningen och varför det blev så. Utvärderingen bestod av två delar, en självskattande del som de övande själva genomförde efter avslutad övning via en enkät, och en andra del som bestod av att ansvarig utvärderare följde de övande under övningen och noterade de övandes diskussioner och slutsatser i förhållande till målen. Dessa två underlag har sedan vägts samman och legat som grund för utvärderingen.

Resultat från övningen

Övningsansvarig lägger in det sammanställda resultatet från analysen av observationerna och måluppfyllelsen under respektive mål och rubrik nedan. Under rubriken Observation sammanställs utvärderarens noteringar om respektive mål utifrån observationer från övningen och utvärderingen. Dessa kan presenteras i punktform och beskrivas utifrån respektive identifierad notering. Dessa observationer utgör tillsammans med självskattningsenkäterna, som bifogas i detta dokument, en sammanställning utifrån målen.

1. Deltagande aktörer har förmåga att identifiera gemensamma uppgifter i syfte att minimera skada på samhällets skyddsvärden.

Observation

Hur gick det?

Varför blev det så?

Styrkor?

Brister?

Målbedömning:

2. Deltagande aktörer har förmåga att inrikta, samordna och prioritera gemensamma uppgifter.

Observation

Hur gick det?

Varför blev det så?

Styrkor?

Brister?

Målbedömning:

3. Deltagande aktörer har förmåga att agera i enlighet med de olika roller som det geografiska områdesansvaret innebär.

Observation

Hur gick det?

Varför blev det så?

Styrkor?

Brister?

Målbedömning:

4. Deltagande aktörer har förmåga att samverka löpande på olika nivåer för att uppnå samordning i hela kedjan.

Observation

Hur gick det?

Varför blev det så?

Styrkor?

Brister?

Målbedömning:

5. Deltagande aktörer har förmåga att hålla/delta i nationella Inriktnings- och samordningsfunktioner (ISF) med olika samverkansmedel och därefter distribuera resultatet.

Observation

Hur gick det?

Varför blev det så?

Styrkor?

Brister?

Målbedömning:

Utvecklingsområden och vidare arbete

Utvecklingsområden ska omsättas i verksamheten i efterföljande erfarenhetsprocess.

Övningsansvarig fyller på nästa sida i utvecklingsområden och beskriver vilka åtgärder som bör genomföras för att nå högre insikt och kunskap. Rekommendationerna skriver utvärderingsledaren under denna rubrik. De kan skrivas i punktform och motiveras med fritext. De åtgärder som måste genomföras för att uppnå rekommendationerna bryts ned och noteras i nedanstående åtgärdsplan.

Nr	Utvecklingsområde	Åtgärd	Ansvarig (namn)	Genomförande (datum)	Åtgärd senast (datum)	Uppföljning av åtgärd (datum)	Ansvarig för uppföljning (namn)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							

| Bilagor

Nationell samlad lägesbild 29 mars 2023

Kontaktperson: exercise.tib@msb.se

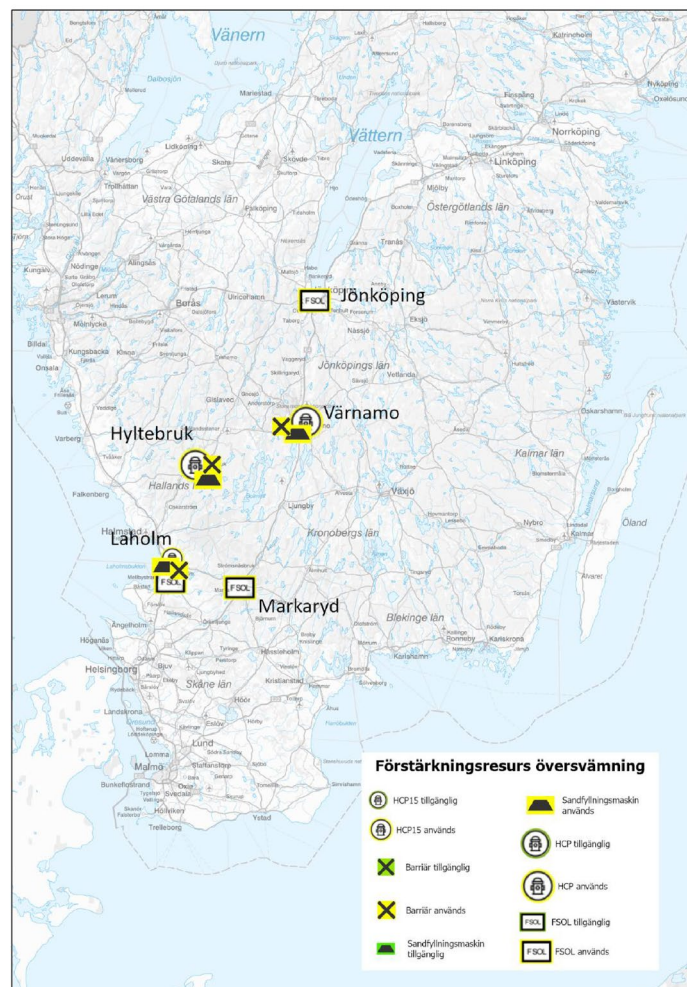
Övning SAMÖ 2023

MSB verkar, utifrån ett nationellt perspektiv, för att stärka, samordna och vid behov inrikta den samlade hanteringen inför eller under en händelse.

Den nationella samlade lägesbilden riktar sig främst till berörda aktörer i den samlade hanteringen i Sverige. Respektive aktör förväntas omsätta lägesbilden i åtgärder inom ramen för sitt ansvarsområde.

Lägesbildens syfte är att:

- Identifiera och bedöma möjliga konsekvenser för målen för vår säkerhet ur ett tvärsektorielt perspektiv.
- Belysa områden där MSB bedömer att det finns gemensamma utmaningar för de berörda aktörerna.
- Identifiera behov av åtgärder.

MBS:s beskrivning av läget

Vintern och våren har inneburit stora utmaningar vädermässigt för landet. Detta börjar nu få påtagliga samhälleliga konsekvenser.

Kraftigt snöfall under vintern och tidig snösmältning har lett till mycket höga flöden med betydande konsekvenser inom flera områden. Såväl jordbruksmark som dricksvattentäkter är eller riskerar bli påverkade med följder för livsmedelsproduktion och djurhållning. Likaså är eller riskerar viktigt infrastruktur inom sektorerna transport, elektronisk kommunikation och energi att påverkas allvarligt. Stora temperaturväxlingar försvårar situationen ytterligare. Väderläget har pågått en längre tid och SMHI varnar för regionalt ytterligare försämrat väder.

MBS:s samlade bedömning

MSB övergripande bedömning är att målen för vår säkerhet upprätthålls men till del är utmanade. Detta gäller främst samhällets funktionalitet och till viss del även människors liv och hälsa. Graden av påverkan uppvisar stora regionala skillnader.

De hårdast drabbade länen har i nuläget inte förmåga eller tillräckliga resurser för att begränsa skador och skydda samhällsviktig verksamhet. För ett flertal kommuner och räddningstjänster är situationen mycket ansträngd. Flera ställverk har skadats och kommunal service har begränsats kraftigt. Till exempel har flera äldreboenden behövt evakueras. Många privatpersoner har fått sina källare, uthus och sommarbostäder översvämmade. Viss oro hos allmänheten kopplad till ersättning för egendomsskador rapporteras i media.

Om det dåliga vädret fortsätter och förvärras kan detta få mer långsiktiga konsekvenser inom flera områden:

- Risken för mer omfattande strömbrott kommer då att öka.
- Befarade störningar i livsmedelsproduktionen kan bli nödvändiga att kompensera genom import. Importen kan dock försvåras genom den rådande globala bristen på bland annat spannmål, och även transportmedel, till följd av den säkerhetspolitiska situationen.
- Återkommande svårigheter med kommunikation och försämrad samhällservice för allmänheten kan skapa en ökande oro och bristande tilltro till myndigheter. Denna oro kan ge upphov till felaktiga rykten och spekulation som i sin tur kan få negativa konsekvenser.
- Risken ökar för att brister av insatsvaror för samhällsviktig produktion uppstår.

Nationella förstärkningsresurser

Förstärkningsresurser för samverkan och ledning (FSOL) har begärts av två kommuner.

I första hand bör resurser omfördelas på regional och läns nivå. När andra möjligheter är uttömda, och beroende på behov, kan MSB bevilja stöd med nationella förstärkningsresurser.

Om väderläget utvecklas enligt SMHI:s senaste prognos bedöms störningar i samhällsviktig verksamhet förvärras i främst Dalarna, Värmland och Dalsland. En prioritering av nationella förstärkningsresurser kan bli nödvändig.

Påverkan på samhället:

Följande beredskaps sektorer är i dagsläget särskilt påverkade:

Transporter:

Skadad infrastruktur i form av avstängda väg och järnvägsavsnitt och broar försvårar polis- och räddningstjänstens möjlighet att bistå allmänheten, samt transporter av samhällsviktiga varor.

Elektronisk kommunikation och post:

Störningar inom mobiltelefoni har uppstått då flera master är skadade och reparationsarbeten har försvårats av rådande väderlek. Detta påverkar allmänhetens möjligheter till kommunikation i stort och specifikt möjligheten att kontakta myndigheter i fråga om service och stöd.

Livsmedel och dricksvatten:

Regnet och de höga flödena har orsakat flera breddningar av orenat avloppsvatten i Mälardalen och Skaraborg, vilket lett till ökade föroreningar av ytvatten.

Stora arealer av jordbruksmark är satta under vatten framförallt i, men inte begränsat till, Götaland och Svealand. Sammantaget riskerar detta leda till tillfällig brist på dricksvatten lokalt men även till allvarlig påverkan på livsmedelsproduktionen, då sådd och skörd i flera fall har omöjlig gjorts och djurhållningen påverkas av foderbrist och risk för allvarlig smitta.

Energiförsörjning:

På flera orter, särskilt i Mälardalen, finns risk för påverkad eller osäker elförsörjning då kraftledningsstolpar har börjat förlora fäste i den blöta marken. Vidare har flera ställverk har skadats. Om det dåliga vädret fortsätter och underhållsarbete försvåras finns risk för mer omfattande strömavbrott, med påverkan på samhällets samtliga sektorer.

Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen:

Alarmeringstjänsten 112 är överbelastad med risk att samtal av mycket skyndsamt karaktär inte hanteras i tid. Räddningstjänster i berörda delar av landet är ansträngda av många samtidiga och långvariga insatser. Ingen räddningstjänstorganisation rapporterar dock att man inte klarar av att hantera beredskapen för nya larm. Samverkan mellan räddningsledningssystem för avlastning och förstärkning har initierats lokalt. Tillgängliga förstärkningsresurser för att hantera översvämning är begränsad. Inventering av tillgänglig utrustning i icke drabbade delar av landet pågår.

Vidtagna åtgärder av direkt berörda myndigheter:

- Trafikverket genomför löpande kontroller av vägbankar, järnvägsbankar, broar och dammar med geografisk prioritering på Dalarna, Värmland och Dalsland. Även dammägare har skyldighet att kontrollera större dammar.
- SVK genomför besiktning och förstärkning av kraftledningsstolpar i Mellansverige. Arbetet försvåras av begränsad framkomlighet.
- PTS och nätoperatörer genomför löpande underhåll och reparationer av mobilnät och master. Arbete försvåras av begränsad framkomlighet.
- Länsstyrelser och räddningstjänst samverkar mellan länen för bättre fördela tillgängliga resurser utifrån behov.

Vidtagna åtgärder av MSB:

MSB sammanställer utifrån begärd lägesrapporteringen nationell samlad lägesbild som stöd och underlag till aktörer i den samlade hanteringen.

MSB har efter begäran bistått med följande förstärkningsresurser:

- Översvämning (Laholm och Hyltebruk i Hallands län och Värnamo i Jönköpings län).
- Samverkan och ledning (Räddningstjänst Jönköping 4 personer FSOL-R i 4 dagar. Markaryds kommun stabspersonal till krisorganisation 4 dagar. Stabschef till Laholms kommun 2 personer).

Med anledning av skredrisk har MSB tagit förberedande kontakt med avtalsräddningstjänsterna för NUSAR i syfte att säkerställa tillgänglighet. MSB genomför löpande:

- samverkanskonferenser på nationell och regional nivå med främst berörda aktörer i syfte att skapa en tydlig lägesuppfattning.
- möten i ett aktörsgemensamt forum för att vid behov snabbt kunna in rätta en ISF (inriktning och samordningsfunktion) rörande till exempel prioriteringar.
- samverkansmöten med Kommunikationsdirektörs nätverket i syfte att skapa grund för ett gemensamt budskap från myndigheter.

Krisinformation.se har upprättat en särskild händelsesida med uppdateringar om läget och information om hur allmänheten bör agera utifrån rådande läge. Vidare har en aktuell medianalys tagits fram för att identifiera eventuella glapp mellan allmänhetens informationsbehov och den information som finns tillgänglig hos ansvariga.

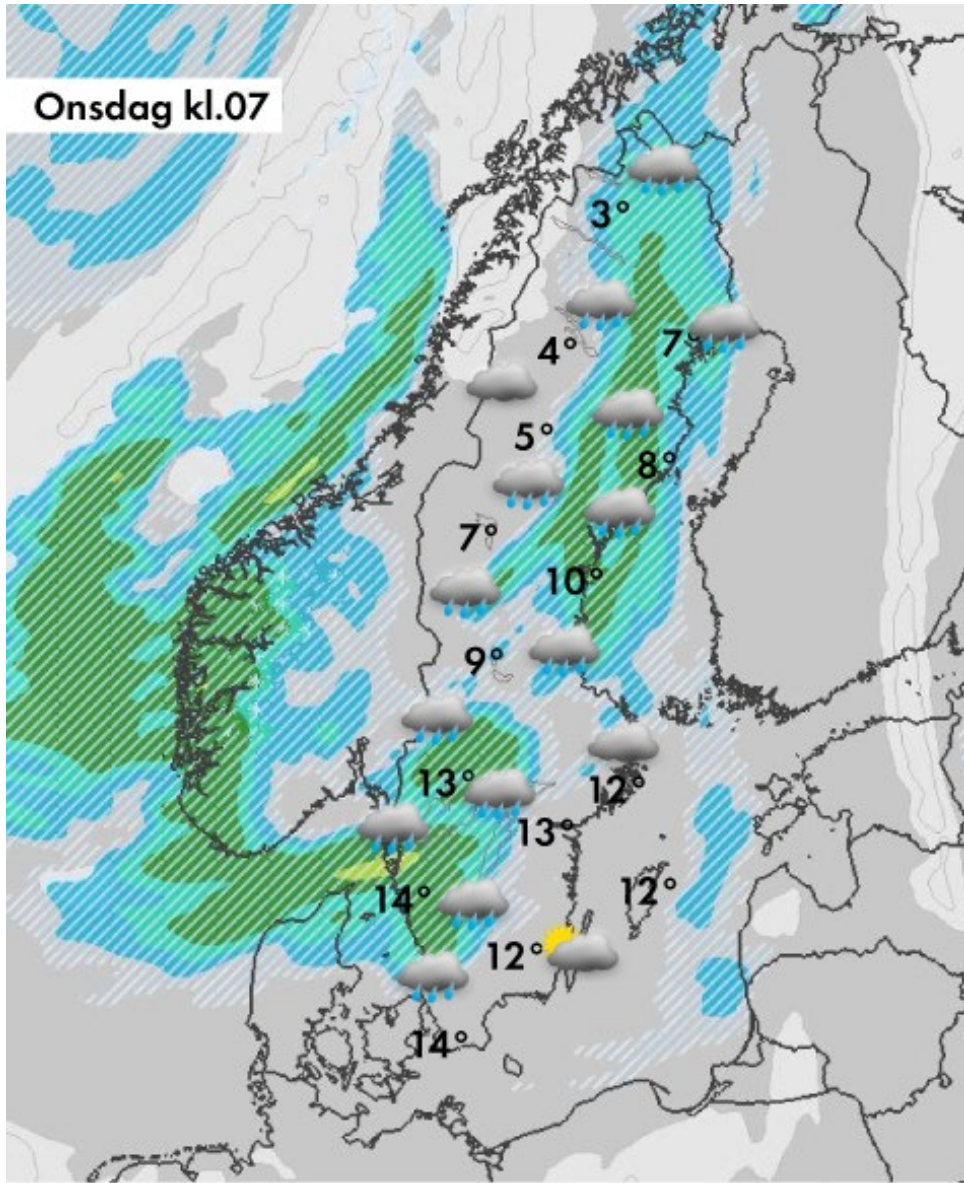
Planerade åtgärder

MSB inventerar möjligheten till stöd från grannländer i fall att tillgängliga regionala och nationella förstärkningsresurser inte är tillräckliga. Försvarsmakten har för närvarande inte möjlighet att bistå med förstärkningsresurser.

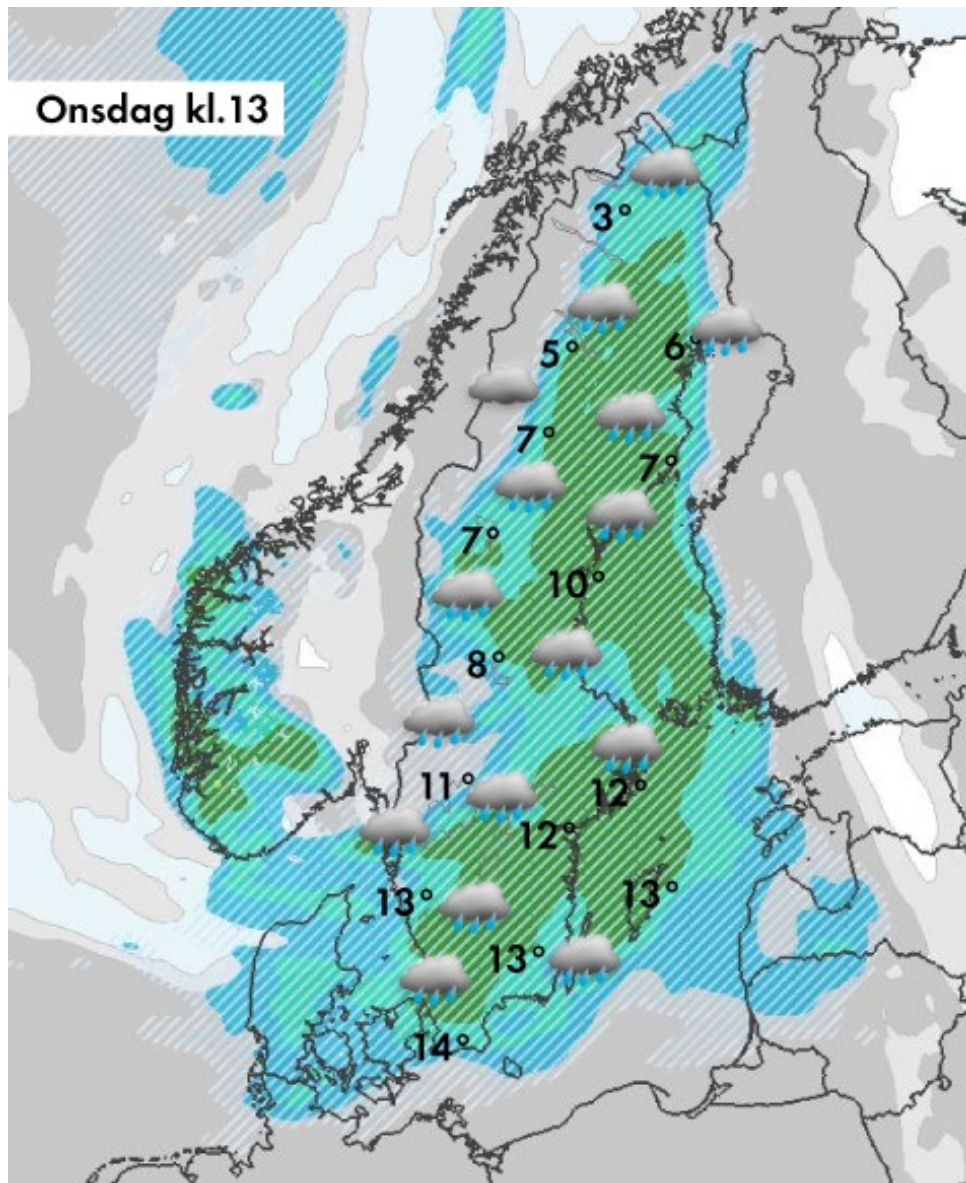
Kommunikativa utmaningar

Det uttrycks oro hos allmänheten i sociala medier kopplad till myndigheters förmåga att hantera den pågående händelseutvecklingen. Därför är det av stor vikt att myndigheter och övriga aktörer samordnar kommunikationen och informationen för att undvika divergerande budskap som kan förstärka oron och ge upphov till felaktiga rykten.

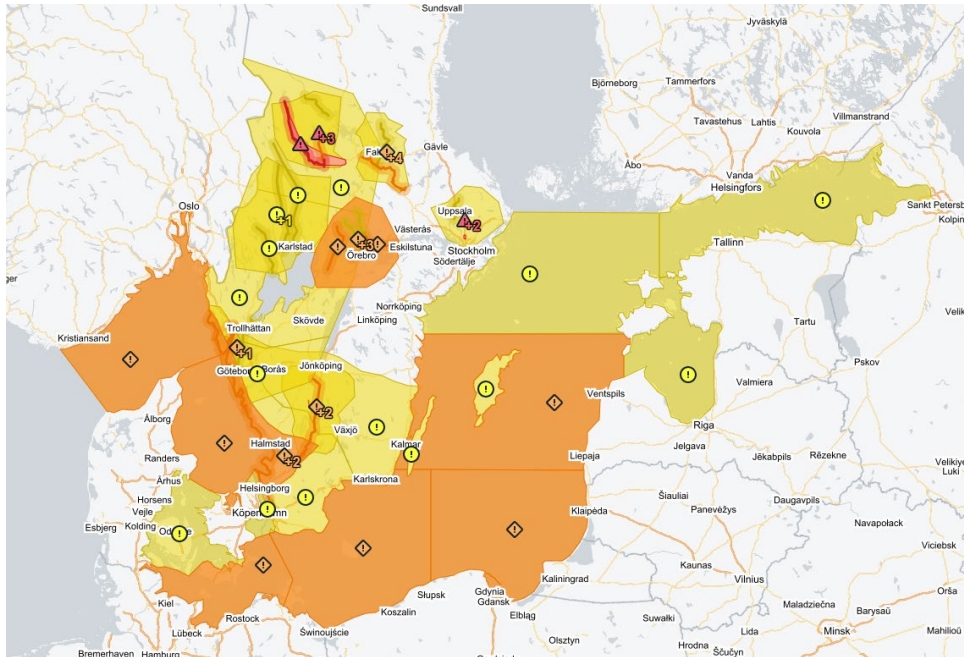
Dag 1 väderkarta 07.00

Dag 1 väderkarta 13.00

Vädervarning

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap